

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

СКЛАДОВІ МАЙСТЕРНОСТІ УСНОГО ПЕРЕКЛАДАЧА

підготовки бакалавра

Силабус освітнього компонента «Складові майстерності усного перекладача»
підготовки бакалавра.

Розробник:

Рогач О. О., кандидат філологічних наук, професор кафедри прикладної лінгвістики.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

І.М. Калиновська

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики
протокол № 1 від 29.08.2025 р.

В.о. завідувача кафедри

І.М. Калиновська

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика вибіркового освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти Кількість годин/кредитів 150 /3 ІНДЗ: немає	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика Бакалавр	Вибірковий
		Рік навчання – 4
		Семестр – 8
		Лекції – 10 год.
		Практичні (семінарські) - 20 год. Лабораторні – 0 год. Індивідуальні – 0 год.
		Консультації – 10 год.
		Самостійна робота – 110 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Англійська

Таблиця 1а (заочна форма)

Назва навчального модуля (заочна форма)		
Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика вибіркового освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти Кількість годин/кредитів 150 / 3 ІНДЗ: немає	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика Бакалавр	Вибірковий
		Рік навчання – 4
		Семестр – 8
		Лекції – 4 год.
		Практичні (семінарські) – 6 год. Лабораторні – 0 год. Індивідуальні – 0 год
		Консультації – 18 год.
		Самостійна робота – 122 год.
		Форма контролю: залік
		Мова навчання

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Рогач Оксана Олексіївна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	професор кафедри прикладної лінгвістики
Посада	професор
Контактна інформація	м.т. (096)5612665
	oksana.rog@vnu.edu.ua
Дні занять	https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi
	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну скриньку, зазначену в силабусі.

III. Опис вибіркового освітнього компонента (ВОК):

1. Анотація ВОК. Силабус ВОК «Складові майстерності усного перекладача» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня і відповідно до освітньо-професійної програми Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика підготовки бакалавра спеціальності 035 Філологія.

ВОК «Складові майстерності усного перекладача» належить до переліку вибірових освітніх компонентів для здобувачів освіти-бакалаврів. У процесі вивчення ВОК будуть розглядатися такі важливі складові майстерності усного перекладача, як знання мови оригіналу і рідної мови (вільне володіння різними функційними стилями, граматичним, лексичним, фонетичним, просодичним арсеналом мови, знання ідіоматики, володіння культурою мови та мовлення, переклад термінів, скорочень, фразеологізмів, власних назв); загальна ерудиція та знання теми; скоропис; пам'ять, її типи та способи тренування; презентація перекладу та фактори її формування; перекладацький стрес та способи контролю над ним.

2. Мета і завдання ВОК. *Мета ВОК* – оволодіння базовими навичками перекладацької діяльності в різних сферах комунікації, а також формування у ЗО умінь та навичок необхідних для здійснення якісного послідовного та синхронного перекладів.

Завдання ВОК – сформулювати знання, вміння та навички, які сприятимуть досягненню таких результатів навчання:

- оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
- упевнено володіти державною та іноземною (англійською) мовами для реалізації усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування;
- знати й розуміти основні когнітивно-мисленнєві процеси, що супроводжують практичне застосування мови (англійської/української) при усному перекладі;
- застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації;
- застосовувати різні перекладацькі стратегії, методи і технічні прийоми у різних видах усного перекладу;
- розуміти позамовні та паравербальні засоби комунікації й їхню значимість при усному перекладі;
- застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійсненні перекладацької діяльності;
- практикувати основні уміння та навички, необхідні для успішної професійної діяльності перекладача;
- дотримуватися основних принципів та правил міжнародного професійного етикету та політичної коректності усних перекладачів.

3. Soft skills: Здобувачам освіти, які вивчають «Складові майстерності усного перекладача», особливо важливо розвивати soft skills (особистісні навички), оскільки цей ВОК тісно пов'язаний з комунікацією та її успішністю. До ключових soft skills, які варто розвивати при оволодінні цим ВОК належать: концентрація та увага, уміння зосереджуватися на мовленні спікера і водночас формулювати переклад, витримування високого когнітивного навантаження без втрати якості; активне слухання, уміння не просто чути слова, а розуміти зміст, інтонацію, емоції, контекст; розпізнавання підтексту та культурних нюансів; комунікабельність, здатність налагодити контакт із клієнтами, спікерами та аудиторією; ввічливість, тактовність, уміння працювати в міжнародному середовищі; стресостійкість, швидке прийняття рішень, емоційний інтелект, розуміння настрою спікера та аудиторії, контроль власних емоцій; культурна чутливість, усвідомлення міжкультурних відмінностей, коректне передавання ідіом, жартів, звертань

тощо; гнучкість і адаптивність, уміння пристосовуватись до різних тематик, акцентів, технічних умов, швидке переключення між мовами та контекстами; командна робота, самоорганізація та професійна дисципліна.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Комунікативна та мовна компетентність. Вербальна та невербальна комунікація у процесі перекладу. Знання мови оригіналу та рідної мови.	16	2	2		11	1	ДС + ДБ + РК / 3+3+3
Тема 2. Психофізіологічні та когнітивні основи усного перекладу. Механізми пам'яті та уваги в роботі усного перекладача. Розвиток короткочасної та оперативної пам'яті. Концентрація, розподіл і переключення уваги. Робота з когнітивним навантаженням та подолання стресу.	18	2	4		11	1	ДС + ДБ + РК / 6+6+6
Тема 3. Підготовка до перекладу та робота з термінологією. Тематична підготовка: пошук і опрацювання матеріалів. Формування термінологічних баз і глосаріїв. Робота з різними жанрами та сферами (політика, бізнес, медицина, культура).	19	2	4		11	2	ДС + ДБ + РК / 6+6+6
Тема 4. Ерудиція та інформованість. «Домашні завдання» перекладачів. Робота над вокабуляром та культуромакованою лексикою. Лексико-граматичні труднощі під час усного перекладу та стратегії їхнього подолання.	16	2	2		11	1	ДС + ДБ + РК / 3+3+3
Тема 5. Скоропис. Основні правила скорочень. Техніки та принципи скоропису.	14		2		11	1	ДС + ДБ + РК / 3+3+3
Тема 6. Комунікативна культура перекладача. Емпатія, емоційна рівноваженість, самоконтроль. Етикет публічного виступу.	27	2	2		22	1	ДС + ДБ + РК / 3+3+3
Тема 7. Відносини з роботодавцем та протокольні заходи. Види протокольних	25		2		22	1	ДС + ДБ + РК / 3+3+3

заходів. Особливості поведінки перекладача під час протокольних заходів. Відрядження та умови контрактів.							
Тема 8. Професійні та соціальні навички (soft skills). Робота в команді перекладачів. Саморефлексія та самооцінка як шлях до вдосконалення майстерності.	15		2		11	2	ДС + ДБ + РК / 3+3+3
Разом за модулем 1	150	10	20		110	10	90
Види підсумкових робіт							Бал
Контрольна робота							Т 10
Усього	150	10	20		110	10	100

Таблиця 2а (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Комунікативна та мовна компетентність. Вербальна та невербальна комунікація у процесі перекладу. Знання мови оригіналу та рідної мови.	19	2			15	2	ДС 1
Тема 2. Психофізіологічні та когнітивні основи усного перекладу. Механізми пам'яті та уваги в роботі усного перекладача. Розвиток короткочасної та оперативної пам'яті. Концентрація, розподіл і переключення уваги. Робота з когнітивним навантаженням та подолання стресу.	18	1			15	2	ДС 1
Тема 3. Підготовка до перекладу та робота з термінологією. Тематична підготовка: пошук і опрацювання матеріалів. Формування термінологічних баз і глосаріїв. Робота з різними жанрами та сферами (політика, бізнес, медицина, культура).	18	1			15	2	ДС 1
Тема 4. Ерудиція та інформованість. «Домашні завдання» перекладачів. Робота над вокабуляром та культуромакованою лексикою. Лексико-граматичні труднощі під час усного перекладу та стратегії	19		2		15	2	ДС + ДБ + РК / 5+5+10

їхнього подолання.							
Тема 5. Скоропис. Основні правила скорочень. Техніки та принципи скоропису.	20				16	4	ДС 2
Тема 6. Комунікативна культура перекладача. Емпатія, емоційна врівноваженість, самоконтроль. Етикет публічного виступу.	19		2		15	2	ДС + ДБ + РК / 5+5+10
Тема 7. Відносини з роботодавцем та протокольні заходи. Види протокольних заходів. Особливості поведінки перекладача під час протокольних заходів. Відрядження та умови контрактів.	18		1		15	2	ДС + ДБ + РК / 2,5+2,5+5
Тема 8. Професійні та соціальні навички (soft skills). Робота в команді перекладачів. Саморефлексія та самооцінка як шлях до вдосконалення майстерності.	19		1		16	2	ДС + ДБ + РК / 2,5+2,5+5
Разом за модулем 1	150	4	6		122	18	65
Види підсумкових робіт							Бал
Контрольна робота							Т 35
Усього	150	4	6		122	18	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Опрацювати рекомендовану літературу, підготувати стислі відповіді на питання планів практичних занять, навчитися здійснювати різнотипні та різножанрові переклади, постперекладацький самоаналіз, тренувати перекладацькі професійні вміння та навички.

Таблиця 3

Тема	Кількість годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Нейтральність перекладача та засоби її реалізації.	11	12
Тема 2. Когнітивне навантаження та його менеджмент.	11	12
Тема 3. Шляхи розвитку короткочасної та довготривалої пам’яті	11	12
Тема 4. Вплив невербальних засобів на сприйняття перекладу.	11	12
Тема 5. Система нотування та принципи ефективного нотування. Засоби передавання логічних зв’язків, чисел, дат та власних імен в нотатках.	11	12
Тема 6. Методи і техніки тренування пам’яті при усному перекладі.	11	12
Тема 7. Постперекладацький самоаналіз та способи його	11	12

проведення		
Тема 8. Типові конфліктні ситуації при перекладі та методи їх вирішення	11	12
Тема 9. Методи самостійного тренування усного перекладу	11	12
Тема 10. Використання аудіо- та відеоматеріалів для розвитку перекладацьких вмінь і навичок	11	14
Разом:	110	122

IV. Політика оцінювання

Під час вивчення ВОК ЗО та НПП керуються [Положенням про організацію освітнього процесу на першому \(бакалаврському\) та другому \(магістерському\) рівнях вищої освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29.08.2025 року](#). ЗО повинен виконати такі види роботи: засвоїти тематику лекцій, вивчити матеріал практичних занять, виконати завдання для самостійного опрацювання, написати контрольні роботи, набрати достатню кількість балів для зарахування ОК.

Протягом вивчення ВОК ЗО має можливість набрати 100 балів за виконання усіх видів робіт (90/65 балів за семінарські заняття та 10/35 балів за контрольні роботи).

ВОК складається із одного змістового модуля та його вивчення не передбачає виконання ІНДЗ.

Політика викладача щодо ЗО. Здобувачам освіти можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#).

ЗО мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Політика щодо академічної доброчесності. Учасники освітнього процесу повинні керуватися правилами, визначеними законом, дотримуватися вимог щодо проходження виробничої перекладацької практики, професійної етики та академічної доброчесності. ЗО повинні дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу, толерантно ставитися до НПП та інших здобувачів освіти. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексах академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. ЗО складає залік з ВОК за умови накопичення балів за виконання завдань семінарів та успішного написання контрольних робіт у відведений для навчання час. У разі отримання незадовільної оцінки ЗО надається можливість повторного складання заліку в терміни, визначені розкладом залікової сесії. Оцінювання здійснюється на основі успішних усних відповідей на питання до заліку за 100 бальною шкалою та лінгвістичною оцінкою.

V. Підсумковий контроль

Усі види навчальної діяльності ЗО оцінено певною кількістю балів. Сумарна кількість балів, яку ЗО отримує під час вивчення ВОК за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку, якій відповідає: зараховано/не зараховано (з можливістю повторного складання).

Підсумковий контроль проводять у формі заліку, який передбачає накопичення балів протягом семестру.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне прескладання)

Питання до заліку:

1. Комунікативна та мовна компетентність.
2. Вербальна та невербальна комунікація у процесі перекладу.
3. Знання мови оригіналу та рідної мови.
4. Робота з когнітивним навантаженням та подолання стресу.
5. Психофізіологічні та когнітивні основи усного перекладу.
6. Механізми пам'яті та уваги в роботі усного перекладача.
7. Розвиток короткочасної та оперативної пам'яті.
8. Концентрація, розподіл і переключення уваги.
9. Підготовка до перекладу та робота з термінологією
10. Тематична підготовка: пошук і опрацювання матеріалів.
11. Формування термінологічних баз і глосаріїв.
12. Робота з різними жанрами та сферами (політика, бізнес, медицина, культура).
13. Ерудиція та інформованість.
14. «Домашні завдання» перекладачів.
15. Робота над вокабуляром та культуромакованою лексикою.
16. Лексико-граматичні труднощі під час усного перекладу та стратегії їхнього подолання.
17. Скоропис.
18. Основні правила скорочень.
19. Техніки та принципи скоропису.
20. Комунікативна культура перекладача.
21. Емпатія, емоційна рівноваженість, самоконтроль.
22. Етикет публічного виступу.
23. Особливості поведінки перекладача під час протокольних заходів.
24. Відносини з роботодавцем та протокольні заходи.
25. Види протокольних заходів.
26. Відрядження та умови контрактів.
27. Професійні та соціальні навички (soft skills)
28. Робота в команді перекладачів.

VIII. Рекомендована література та інтернет ресурси.

1. Анохіна Т. О., Кобякова І. К. Теорія і практика усного перекладу (англійська мова): підручник. Суми: Сумський державний університет, 2024. 154 с.
2. Бєлих О., Рогач О. Методи навчання усного перекладу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Германістика та міжкультурна комуніація*. 2025. № 1. С. 61-67. URL: <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/690>
3. Бєлих О. М., Рогач О. О. Чинники стресу при усному перекладі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2025. № 1. С. 119–126. <https://doi.org/10.12958/2227-2844-2025-1-119-126>
4. Теорія та практика перекладу. Аспекти перекладу : підручник / Дерік І. М. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 246 с.
5. Маслов В. І. Термінологія в усному перекладі: Специфіка та методика. Київ: Наукова думка, 2021. 203 с.
6. EU Interpreters Training resources. URL : <https://interpretertrainingresources.eu/>
7. Kalishchuk, D. Ethical stress in interpreting and translation: A literature review. *East European Journal of Psycholinguistics*. 2023. Vol. 10 (1). P. 61-80. DOI: <https://doi.org/10.29038/eejpl.2023.10.1.kal>
8. Lelliott Y., Rohach O., Tyvodar A. Military translation and its challenges. *Innovative development of Science, Technology and Education: Proceedings of the XI International and Practical on-line conference*. 1–3 August, 2024. Vancouver. Canada. P. 332-335. [https://INNOVATIVE-DEVELOPMENT-OF-SCIENCE-TECHNOLOGY-AND-EDUCATION-1-3.08.24.pdf \(sci-conf.com.ua\)](https://INNOVATIVE-DEVELOPMENT-OF-SCIENCE-TECHNOLOGY-AND-EDUCATION-1-3.08.24.pdf (sci-conf.com.ua))
9. Mazur I. Translation and Localization: A Guide for Technical Communicators. London: Routledge. 2021. 186 p.